

Forlater de rike riket?

Sammenhengen mellom nettoformue og utvandring fra Norge

Marianne Tønnessen

NIBR-kortnotat 2022:2 ISSN 2703-8831 (Online)

September 2022

Bare en liten andel av befolkningen utvandrer fra Norge, selv blant de rikeste. Sannsynligheten for å utvandre er høyere blant personer som har en liten nettoformue (opptil 100 000 kroner) enn blant dem som har en større. De med nettoformuer mellom ½ million og 50 millioner kroner utvandrer i svært liten grad.

Men både utvandring og nettoformue er nært knyttet til alder. Blant voksne over 30 år synker sannsynligheten for utvandring med alderen, mens nettoformuen ofte øker jo eldre man blir. Kontrollert for alder og kjønn viser tall for 2016-2020 at sannsynligheten for utvandring er relativt høy blant de aller rikeste. Denne sammenhengen er langt tydeligere blant innfødte enn blant innvandrere i Norge.

Hva er sammenhengen mellom formue og utvandring? De siste ukene har det vært en del oppmerksomhet i norske medier om utvandring blant de aller rikeste, etter at Kjell Inge Røkke flyttet fra Norge til Sveits.

99 PROSENT UTVANDRER IKKE

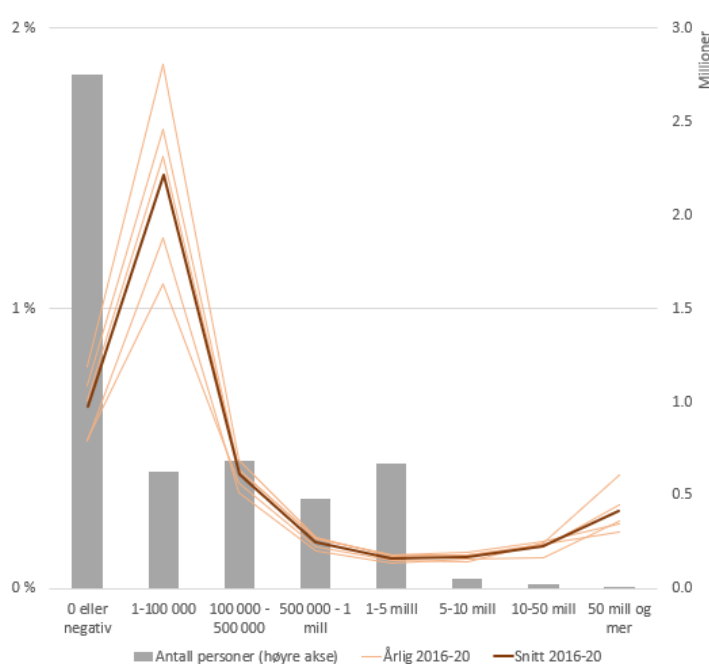
Analyser av sammenhengen mellom nettoformue og utvandring – basert på registerdata fra Statistisk sentralbyrå (via tjenesten microdata.no) – tyder på at sannsynligheten for utvandring er noe høyere blant de aller rikeste enn blant de som er litt mindre rike, men at den er klart høyest blant de som har relativt lav nettoformue. Dette er vist i figur 1, der de tynne oransje linjene er utvandringsrater for hvert år i perioden 2016-2020, og den tykke brune linjen viser gjennomsnittet av disse. Søylene i figuren viser antall personer i hver av formuesgruppene (snitt for 2016-20).

Årlig utvandrer omtrent 30 000 personer fra Norge, de utgjør godt under én prosent av befolkningen. Figur 1 viser andelen som utvandrer i ulike formuesgrupper, og utvandringsfrekvensen er klart høyest i gruppen som har en nettoformue på opptil 100 000 kroner. Årlig har mellom én og to prosent i denne gruppen flyttet fra Norge. For de andre formuesgruppene er det årlig under én prosent som utvandrer. Selv blant personene med nettoformue på 50 millioner kroner eller mer (lengst til høyre i figuren) er det årlig under 0,5 prosent som utvandrer. Or denne rikeste gruppen spriker utvandringsfrekvensene litt fra år til år. Det henger sammen med at dette er en nokså liten gruppe, knapt 4000 personer.

Nettoformue er definert som skattepliktig bruttoformue minus gjeld. Personer som har mer gjeld enn eiendeler (negativ nettoformue) inngår i den første søylen i figur 1.

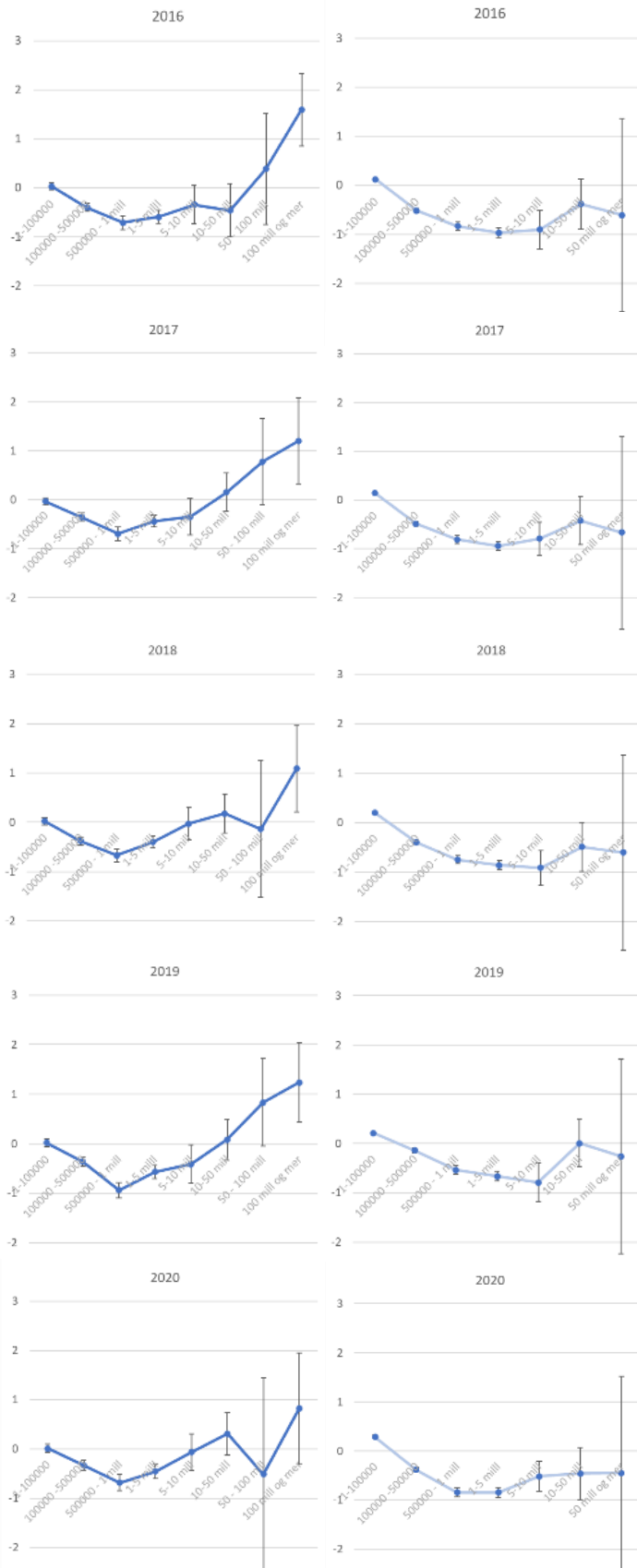
UNGE VOKSNE UTVANDRER MER OG EIER MINDRE

At utvandringen er såpass høy blant de med 0-100 000 i formue, henger sammen med at unge voksne utvandrer

Figur 1: Utvandringsfrekvenser etter formuesgrupper (årlig prosentandel i hver gruppe som utvandret fra Norge) 2016-2020, og antall personer (snitt 2016-20) i hver gruppe. Kilde: Statistisk sentralbyrå / microdata.no

ofte enn eldre. Figur 1 omfatter alle personer uavhengig av alder men både utvandring og formue har tydelige aldersmønstre. Utvandringen fra Norge er særlig høy blant unge voksne – det vil si personer i 20- og begynnelsen av 30-årene – og blant de aller yngste barna (som ofte flytter med foreldrene)(se også aldersprofil i EXITNORWAY Policy brief 1-2021). Nettoformuen, på sin side, er ofte høyest blant personer som har rukket å betale ned gjeld og dermed er relativt godt voksne. Lavere utvandrings-frekvenser blant de formuende kan altså henge sammen med at de er eldre, og eldre mennesker utvandrer sjeldnere enn yngre.

Figur 2: Sammenhengen mellom nettoformue og utvandring fra Norge i 2016-2020, for innfødte (venstre) og innvandrere (høyre), kontrollert for kjønn og alder (5-årige aldersgrupper). Logit/log-odds. Loddrette linjer viser 95% konfidensintervall. Kilde: Statistisk sentralbyrå/microdata.no

Dessuten er neste 3 av 4 av de som utvandrer fra Norge, personer som har kommet til landet som innvandrere og som deretter utvandrer igjen. Sammenhengen mellom nettoformue og utvandring kan være annerledes for innvandrere eller innfødte (dvs. ikke-innvandrere). Både alder og hvorvidt man er innvandrer eller ikke kan altså påvirke både utvandring og nettoformue. Det er tatt høyde for i resultatene som er vist på denne siden.

ØKT UTVANDRING MED HØY FORMUE – FOR INNFØDTE

Figur 2 viser resultater fra en regresjonsanalyse der sammenhengen mellom nettoformue og utvandring er beregnet separat for innfødte (venstre) og innvandrere (høyre), og der det også er kontrollert for kjønn og alder (5-årige aldersgrupper og én gruppe fra og med 75 år). Figurene viser hvordan ulike grupper med ulik nettoformue skiller seg fra referansegruppen, som er personer med 0 eller negativ nettoformue. Analysene bruker tall for registrert skattepliktig nettoformue i året før eventuell utvandring fra Norge, og viser resultater fordelt på hvert av årene 2016 (øverst) – 2020 (nederst). I analysene av innfødtes utvandring er det tatt med en ekstra formuesgruppe blant de rikeste – personer med nettoformue på 100 millioner eller mer (lengst til høyre i figurene). Blant innvandrerne var det ikke nok personer med så høy inntekt til at dette er en egen kategori.

Som de nokså store konfidensintervallene illustrerer, er resultatene blant de aller rikeste beheftet med stor usikkerhet. Likevel ser det i alle årene 2016-2020 ut til at innfødte med høy formue utvandrer i noe større grad enn andre (når vi tenker oss at vi sammenligner personer med samme alder og kjønn). Lavest sannsynlighet for utvandring – kontrollert for alder og kjønn – har innfødte med nettoformue på mellom 100 000 og 5 millioner.

For innvandrere (til høyre) viser ikke figurene en tilsvarende tydelig sammenheng mellom nettoformue og utvandring, her er også konfidensintervallene svært store når vi ser på personer med nettoformue på 50 millioner eller mer. Men blant de med 100 000 – 10 millioner i nettoformue er utvandringssannsynlighetene signifikant lavere enn for innvandrere med 0 eller negativ formue. Dette kan henge sammen med at sannsynligheten for å utvandre synker jo lenger innvandrerne har bodd i Norge, og innvandrere som har bodd lenge i Norge har også hatt mer tid på å opparbeide seg en positiv nettoformue.

EXITNORWAY er et forskningsprosjekt finansiert av Norges forskningsråd (prosjektnummer 313823) og ledet av Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR) ved Oslo Met. Webside: <https://uni.oslomet.no/exitnorway/>.

EXITNORWAY policy brief er oppsummeringer av arbeid gjort i prosjektet.

SITERING: Tønnessen, M (2022) *Forlater de rike riket? Sammenhengen mellom nettoformue og utvandring fra Norge*. EXITNORWAY policy brief 3. Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR), Oslo Met.